

**OLAFUR ELIASSON, UMJETNIK I DAVID ADJAYE, ARHITEKT
ZAJEDNIČKI PROJEKT NA OTOKU LOPUDU
NOMADSKI PAVILJON - YOUR BLACK HORIZON**

Nakon svjetskog uspjeha na prošlom venecijanskom bijenalu likovnih umjetnosti projekt „Nomadski paviljon – Your Black Horizon“ stiže na otok Lopud, popraćen simpozijem i programom diskusija, u organizaciji Zaklade Thyssen-Bornemisza Art Contemporary (T-B A21).

Nomadski paviljon - Your Black Horizon, jedinstvenu svjetlosnu instalaciju dansko-islandskog umjetnika Olafura Eliassona, zaklada Thyssen-Bornemisza Art Contemporary (T-B A21) kojom predsjedava svjetski poznata kolekcionarka suvremene umjetnosti Francesca von Habsburg naručila je i svečano predstavila s velikim uspjehom među kritičarima i javnosti u lipnju 2005. godine kao dio službenog programa 51. Bijenala likovnih umjetnosti u Veneciji. Paviljon je također predstavljen i godinu dana kasnije (2006.) u sklopu Bijenala arhitekture u Veneciji.

Londonski arhitekt David Adjaye blisko je surađivao s Eliassonom kako bi osmislili okoliš u kojem se umjetnost i arhitektura od samog početka sagledaju kao jedno, kao „recipročna jednadžba“. Oboje (umjetnik i arhitekt) su dijelili isti, metaforički 'studio' kako bi se međusobno poticali u stvaranju za posebnu lokaciju odabranu za Paviljon. Upravo ovakve, obostrano angažirane i interaktivne odnose, kao i neprestano preispitivanje zadanih granica između umjetnosti i arhitekture, zaklada T-B A21 nastoji ohrabrivati na visokoj, smionoj razini.

Nomadski paviljon sada dolazi na otok Lopud u Hrvatskoj, udaljen samo nekoliko nautičkih milja od Dubrovnika, UNESCO-ve svjetske baštine. Osobitosti ove jedinstvene mediteranske lokacije omogućit će umjetniku i arhitektu da testiraju konceptualnu prirodu projekta: stvaranje umjetnosti i prostora za umjetnost uzimajući u obzir karakteristike lokacije koju zauzimaju. Smješten u kontekst povijesnih slijedova, bogatog lopudskog renesansnog naslijeđa i dinamičnog turističkog razvoja, Paviljon predstavlja model za suvremene intervencije i putne destinacije koje postaju privlačne zbog umjetnosti. Izazov je napraviti prenosivi i privremeni muzej koji će se lako uklopiti u prirodni okoliš.

Nomadski paviljon - Your Black Horizon primjer je Eliassonovog zanimanja za fenomen svjetlosti, boje, geometrije, percepcije, kretanja i prostora. Od prostora ispunjenih svjetlom do prohodnih kaleidoskopa, Eliassonova participativna umjetnost potiče gledatelja na izoštrenu percepciju i nesvakidašnje poimanje svakodnevnih fenomena.

U **Nomadskom paviljonu** tanka vodoravna crta upravljena kroz uzak prorez na razini očiju služi kao glavni izvor svjetlosti. Linija se proteže uokolo mračnog prostora, vizualno neprekinuta predstavlja liniju koja razdvaja nebo i zemlju. Svjetlo neprekidno mijenja boje i vrti se kroz ciklični spektar baždaren prema posebnim uvjetima lopudskog svjetla koji su izmjereni na otoku tijekom jednog dana, od izlaska do zalaska sunca. Naime, posebnost ovog projekta leži prvenstveno u prilagođenosti pojedinačnoj lokaciji i okolišu u koji se smješta. Tako će za postav na Lopudu umjetnik Olafur Eliasson prilagoditi unutrašnju svjetlosnu instalaciju Paviljona uvjetima lopudskog svjetla, te se može slobodno reći kako se radi o uvijek nanovo unikatnom djelu, koje će, u ovom slučaju, biti „posvećeno“ Lopudu.

Namjena Paviljona, međutim, nije samo kreirati umjetničko djelo, već je on u biti dio veće ideje o stvaranju proaktivne mreže izložbenih prostora za suvremenu umjetnost, a koja se zasniva na instalacijama privremenih, takoreći «putujućih», muzeja u manjim, teže dostupnim sredinama, s namjerom ne samo kako bi se potaknula integracija lokalnog kulturnog sektora na međunarodnu razinu, već i kako bi se oplemenjivanjem sadržaja u toj sredini pridonijelo njenom sveopćem razvitku - kuturnom, gospodarskom, turističkom i društvenom.

«Naša želja je da ovim projektom pridonesemo raznovrsnosti sadržaja na otoku Lopudu te potpomognemo njegovo profiliranje kao turističke destinacije prepoznatljive ne samo po prekrasnoj povijesnoj baštini, već i probranim djelima suvremene umjetnosti, te da na taj način pridonesemo revitalizaciji otoka i boljitku otočke zajednice,» ističe svrhu projekta **Francesca von Habsburg** na čiju se inicijativu i ostvaruje ovaj projekt, te nastavlja: *«S obzirom na golemo zanimanje te pozitivne reakcije javnosti i kritičara koje je Nomadski paviljon izazvao u Veneciji, a također imajući na umu napore koje trenutno ulažemo kako bismo osigurali obimnu, ali kvalitetnu svjetsku promidžbu i medijsku popraćenost lopudskog projekta, nemam ni najmanje sumnje da će Paviljon zaista poslužiti kao dugoročno uspješno sredstvo promocije Lopuda, Dubrovnika, a time i cijele Hrvatske!».*

Olafur Eliasson rođen je 1967. godine u Kopenhagenu u Danskoj, u obitelji islandskog porijekla. Studirao je na prestižnoj Royal Academy of Arts u Copenhagenu, sudjelovao u brojnim izložbama i umjetničkim projektima diljem svijeta, a njegovi radovi prisutni su u privatnim i javnim kolekcijama. Uvođenjem "prirodnih" fenomena, kao što su voda, sumaglica ili svjetlost u posebno namjenjen prostor kao što je umjetnička galerija ili čak gradska ulica umjetnik potiče gledatelja da razmišlja o svojem shvaćanju i percepciji fizičkog svijeta koji ga okružuje. Hrvatskoj javnosti Olafur Elisasson predstavio se u sklopu skupne međunarodne izložbe „Svjetlina“ (Brightness) koju je zaklada T-B A21 2003. godine organizirala u Dubrovniku.

David Adjaye slovi za jednog od vodećih arhitekata svoje generacije u Velikoj Britaniji, a u nekoliko posljednjih godina osvojio je brojne nagrade i priznanja u Europi i SAD-u. Stručnjaci i javnost općenito iznimno cijene i prihvaćaju njegov jedinstveni dizajn, domišljatu upotrebu materijala i sposobnost oblikovanja svjetla. U lipnju 2000. godine osnovao je samostalni studio Adjaye/Associates i sudjelovao u brojnim natjecajima i projektima diljem svijeta.

POKROVITELJSTVO NAD PROSTOROM / PATRONAGE OVER SPACE

Međunarodni simpozij u dubrovačkim Lazaretima s međunarodno priznatim umjetnicima i arhitektima

Izabrati Dubrovnik kao mjesto konferencije o suvremenom odnosu umjetnosti i arhitekture namjeran je i simboličan izbor. Naime, prije 50 godina, Dubrovnik je ugostio konferenciju koja je označila jedan od najodlučnijih preokreta paradigme u povijesti modernističke arhitekture, 10. susret CIAM-a (Congrès Internationaux d'Architecture Moderne) 1956. godine, koji je ujedno bio i posljednji. CIAM je osnovan 1928. u La Sarrazu kako bi se najnapredniji arhitekti tog vremena ujedinili u međunarodni trust mozgova koji bi potaknuo sudbinu modernog pokreta. Bio je to forum na kojem su ustanovljeni ideali i manifest arhitektonskog modernizma o tome kako bi moderni grad trebao biti izgrađen.

Na 10. susretu CIAM-a u Dubrovniku 1956., grupa kritičara je nedvojbeno jasno izrazila svoje sumnje. Optužili su staru gardu arhitekata da ignoriraju štetu koja nastaje kao posljedica njihove urbane vizije i objavili da napuštaju CIAM, koji se nakon toga raspao. Team X nastao je iz pepela CIAM-a, predvođen njegovim najvokalnijim protagonistima. Zajedno su sastavili novi program za moderni urbanizam koji je trebao upotpuniti sve previde CIAM-a: uvesti prirodne i društvene znanosti u dizajn, istražiti koncepte poput kulture, povijesti i regionalnih razlika; zahtijevati sudjelovanje korisnika u procesu projektiranja; napustiti modernistički etos jednostavnosti i reduciranosti prihvaćajući istovremeno koncepte kompleksnosti i kontradikcije, te konačno, jednako važno, odbiti zamisao internacionalnog stila. Team X bio je prvi pokret u arhitekturi koji je kritizirao fatalne implikacije herojstva i modernističke dogmatske potrage za novim i revolucionarnim kao jedinim načinom razvoja.

Na javnom simpoziju na kojem će prisustvovati priznati arhitekti kao **David Adjaye**, **Rem Koolhaas** i **François Roche**, teoretičari **Mark Wigley**, **Andreas Ruby** i **Beatriz Colomina**, umjetnici **Olafur Eliasson** i **Matthew Ritchie**, kustos **Hans-Ulrich Obrist**, stručnjaci za konzervaciju **Jorge Otero-Pailos**, **Dinko Peračić** i **Branka Šulc**, te mnogi drugi, tijekom prijepodneva će se diskutirati o širem kontekstu umjetničkih paviljona, dok će se poslijepodne raspravljati o ideji „pokroviteljstva nad prostorom“ („*Patronage Over Space*“) koja povezuje suvremeni i povijesni prostor, potaknuta istovremenim interesom za povijesni kontinuitet, održivost te nastojanjem da se paralelno zauzme značajna uloga u sadašnjosti.

Simpozij „Pokroviteljstvo nad prostorom“ („*Patronage Over Space*“) u organizaciji Thyssen-Bornemisza Art Contemporary (T-B A21) održat će se u Dubrovniku u srijedu, 20. lipnja u 11.00 i 14.00 sati u Art Radionici Lazareti. Moderator simpozija je **Andreas Ruby**, kritičar i teoretičar arhitekture iz Berlina.

(Program simpozija nalazi se u prilogu.)

Umjetnički paviljon *Your black horizon* stoga je pilot-projekt za ambiciozniju viziju većih i trajnijih struktura koje Thyssen-Bornemisza Art Contemporary namjerava ustanoviti kao dio novog i jedinstvenog pristupa predstavljanju suvremene umjetnosti. Tijekom nekoliko sljedećih godina, u suradnji s lokalnim partnerima, Zaklada namjerava postaviti nekoliko paviljona na pažljivo odabrane lokacije diljem svijeta. Umjetnička djela, posebno naručena od nadolezećih i od etabliranih međunarodnih umjetnika, kretati će se svijetom od jedne do druge takve lokacije, stvarajući pritom novu mrežu suvremene umjetnosti koja se neprestano obnavlja. Izuzetna prirodna ljepota svake pojedinačne lokacije, raznolik i neuobičajan program naručenih umjetničkih djela prilagođenih lokaciji te oblik same strukture u kojima su objedinjeni mali utjecaj na okoliš i visok stupanj održivosti, pojačat će i redefinirati iskustvo promatranja umjetnosti. Na taj način, ovaj će pothvat izazvati stvaranje novih centara suvremene umjetnosti često u manje dostupnim lokacijama, djelujući kao katalizator lokalnih umjetničkih scena.

Informacije o simpoziju:

T: 020 322 123
F: 020 322 124
E-mail: pavilion@tba21-croatia.org
Web: www.tba21-croatia.org

Kontakt za medije / T-B A21

Ranko Vučinić
T: 01 4896 951
GSM: 091 4816 151
E-mail: press@tba21-croatia.org
Web: www.tba21-croatia.org

PROGRAM / SRIJEDA 20.06.2007.

Međunarodni simpozij

POKROVITELJSTVO NAD PROSTOROM / PATRONAGE OVER SPACE

ART RADIONICI LAZARETI, DUBROVNIK

Moderator: Andreas Ruby, kritičar i teoretičar arhitekture (Berlin)

11:00 do 13:00 h **Projekt Thyssen-Bornemisza umjetničkih paviljona**

Govornici:

Branka Šulc, pomoćnica ministra, Ministarstvo kulture RH

Francesca von Habsburg, predsjedateljica, Thyssen-Bornemisza Art Contemporary, Beč

Olafur Eliasson, umjetnik, Berlin

David Adjaye, arhitekt, Adjaye/Associates, London

Matthew Ritchie, umjetnik, New York

Mark Wigley, dekan Fakulteta za arhitekturu, planiranje i očuvanje, Columbia University, New York

Crist Inman, gost predavač managementa i organizacija, Cornell University, Ithaca, New York

14:00 do 16:00 h **Trenutne prakse, prekid s tradicijom, ponovo...**

Govornici:

Beatriz Colomina, prof. arhitekture i direktorica poslijediplomskog doktorskog programa, Princeton University, New Jersey

Rem Koolhaas, arhitekt, OMA - Office for Metropolitan Architecture, Rotterdam

Hans Ulrich Obrist, ko-direktor za izložbe, Galerija Serpentine, London

Jorge Otero-Pailos, prof. očuvanja povijesne baštine, Columbia University, New York

Dinko Peračić, arhitekt, Platforma 981, Split

François Roche, arhitekt, R&Sie(n), Pariz

NOMADSKI PAVILJON - *Your black horizon*

Olafur Eliasson i David Adjaye

Otok Lopud, Hrvatska

18:00 H / OTOK LOPUD

SVEČANO OTVORENJE

22:00 H / OTOK LOPUD - RENESANSNA TVRĐAVA

Koncertni performans **UPIC Diffusion Session #12**

Autori: **Florian Hecker & Russel Haswell**

Višekanalni zvučni o-laserski performans, utemeljen na UPIC sustavima zvuka Iannis Xenakisa

UPIC Diffusion Session # 12 je projekt umjetnika i muzičara **Russela Haswella** i **Floriana Heckera** u kojem se koriste materijali izrađeni tijekom njihova boravka u CCMIX-u (Centre for Composition of Music Iannis Xenakis) u Parizu gdje su koristili UPIC sustav sinteze zvuka kojeg je razvio Iannis Xenakis. Sustav je, u biti, crtaća tabla veličine lista papira na kojoj korisnik "crta" kompoziciju zvuka: linije nacrtane elektronskom olovkom na papiru direktno se prevode u zvuk.

Haswell i Hecker stvorit će difuziju kompozicije posebno prilagođenu specifičnom ambijentu renesansne tvrđave na otoku Lopudu. Tako će nadodati beztjelesni prostor u postojeću arhitekturu te stvoriti sinestetički okoliš u kojem se interakcije lokacije, tijela, arhitekture i prostora spajaju u jedno.

20.06. – 31.10.2007. / OTOK LOPUD

Nomadski paviljon *Your black horizon*, Olafur Eliasson i David Adjaye
Ulaz besplatan

Od 20.06. – 30.06. 2007. Nomadski paviljon će biti otvoren od 10-21h.

Za radno vrijeme Paviljona između 01.07.2007. i 31.10.2007. kao i sve dodatne informacije molimo Vas posjetite www.tba21-croatia.org ili www.tba21.org.

U suradnji s

Velikodušno podržano od strane

Simpozij „Pokroviteljstvo nad prostorom“ („*Patronage of Space*“) velikodušno je podržan od strane

Zaklada Thyssen-Bornemisza Art Contemporary : T-B A21
Austrijska zaklada s međunarodnim imidžem

Zakladu za suvremenu umjetnost **Thyssen-Bornemisza Art Contemporary / T-B A21** osnovala je svjetski poznata kolekcionarka suvremene umjetnosti Francesca von Habsburg u Beču 2002. godine. Cilj Zaklade jest pomoću koprodukcija i jedinstvenih narudžbi potaknuti stvaranje novih djela umjetnika koji daju važne doprinose suvremenoj umjetnosti. Ovaj cilj T-B A21 ostvaruje kroz multidisciplinarne projekte koji ruše tradicionalne granice definicija i kategorizacije umjetničkog izražavanja u raznim oblicima, dok istodobno publici daju živ doživljaj suvremenog umjetničkog izraza. Rad Zaklade unosi inovaciju u srce djelovanja četvrte generacije obitelji Thyssen-Bornemisza poznatih kao vrhunskih sakupljača, pokrovitelja i ljubitelja umjetnosti.

T-B A21 promiče i podupire suvremeno umjetničko stvaralaštvo kroz skupljanje važnih i izazovnih umjetničkih djela od glasovitih i nadolazećih umjetnika, naručivanje projekata prilagođenih lokaciji, podupiranje jedinstvenog programa "umjetnika na boravku", predstavljanje izložbi u nekonvencionalnim formatima, razvijanje posebnih obrazovnih programa i objavljivanje jedinstvenih umjetničkih izdanja.

Od 2002. godine, kada je osnovana, zaklada T-B A21 sakuplja zbirku gdje naglašava multimedijiska umjetnička djela koja odražavaju digitalne pomake unutar razvoja kina, videa, instalacija, fotografije i zvuka u 20. stoljeću. Vlasništvo zaklade uključuje sve veći izbor djela iz širokog međunarodnog spektra. T-B A21 započeo je kupovinu niza multimedijskih instalacija, što odražava zanimanje umjetnika za tu vrstu radova. Time Zaklada ima cilj pružiti javnosti, ali i istraživačima, znanstvenicima i studentima, bolji uvid u promjene koje su u umjetnički proces uveli digitalni multimedijiski pokusi i razvitak. Upravo zbog okrenutosti novim medijima T-B A21 prva je zbirka te vrste u Austriji, a uključuje djela koja su izradili svjetski poznati suvremeni umjetnici: Darren Almond, Doug Aitken, Kutlug Ataman, Candice Breitz, Angela Bulloch, Olafur Eliasson, Sarah Lucas, Vera Lutter, Beatriz Milhazes, Ernesto Neto, Olaf Nicolai, Jorge Pardo, Lois Renner, Pipilotti Rist, Matthew Ritchie, Cindy Sherman, Thomas Struth, Salla Tykkä i Bill Viola.

Francesca von Habsburg, predsjednica zaklade Thyssen-Bornemisza Art Contemporary i svjetski poznata kolekcionarka suvremene umjetnosti, rodila se u Švicarskoj, gdje je i započela školovanje. U Londonu je pohađala St. Martin's School of Art i ICA, gdje je studirala povijest moderne umjetnosti. Nakon rada u Londonu, New Yorku i Los Angelesu, Francesca von Habsburg je 1989. postala glavna kustosica posebnih izložbi zbirke Thyssen-Bornemisza u Villa Favorita u Luganu. Godine 1995. pokrenula je Zakladu ARCH, koja je posvećena očuvanju i obnovi kulturne baštine. Godine 2002. osnovala je T-B A21 - Zakladu Thyssen-Bornemisza Art Contemporary u Beču te oformila jednu od najvećih zaklada suvremene umjetnosti u svijetu. Prema izboru prestižnog magazine Art Review Francesca von Habsburg uvrštena je na 39 mjesto od 100 najutjecajnijih ljudi u svijetu suvremenu umjetnosti, dok je na listu uvršteno samo 7 žena.

**Dosadašnji rad Francesce von Habsburg u RH
Suradnja sa zakladom ARCH**

Od 1990. godine do danas u organizaciji Francesce von Habsburg, zaklade ARCH i Hrvatskog restauratorskog zavoda restauriran je niz relikvija, umjetnika i sakralnih predmeta.

Umjetnička djela:

Triptih Bogorodice sa svecima, Nikola Božidarević (1500) Dominikanski samostan u Dubrovniku

Krštenje Kristovo, Mihajlo Hamzić (1509.)
Knežev dvor, Dubrovnik

Raspelo, Blaž Jurjev Trogirani (1427.-28.)
Crva Sv. Nikole, Ston

Sv. Mihovil, Vicko Lovrin (1509.)
Franjevački samostan, Cavtat

Bogorodica s djetetom, Lovro Dobričević (1465.)
Crkva Sv. Marije na Dančama, Dubrovnik

Relikvije:

Relikvijar glave Sv. Ursule, nepoznati autor (XIV st)
Franjevački samostan, Dubrovnik

Relikvijar ruke Sv. Vlaha, nepoznati autor, (XI – XII st)
Riznica katedrale u Dubrovniku

Torzo Sv. Stjepana, nepoznati autor (XIV st)
Riznica katedrale u Dubrovniku

Kalež, nepoznati umjetnik (XV st)
Franjevački samostan u Dubrovniku

Procesijonalno raspelo, Ivan iz Basela (1440.)
Franjevački samostan u Dubrovniku

Tijekom 90-ih godina Francesca von Habsburg i Zaklada ARCH u nekoliko su navrata organizirali restauratorske radionice u Dubrovniku pod vodstvom istaknutih stručnjaka - restauratora iz cijeloga svijeta.

Umjetnički projekti zaklade T-B A21 u Hrvatskoj

Ljeto 2003.

SVJETLINA

Izložba suvremene umjetnosti
Umjetnička galerija, Dubrovnik

U ljeto 2003. godine u Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku održano je premijerno predstavljanje selekcije djela iz Thyssen-Bornemisza Art Contemporary zaklade u sklopu izložbe Svjetlina. Predstavljena su djela 33 autora iz cijeloga svijeta: Olafur Eliasson, Bill Viola, Cindy Sherman, Douglas Gordon, Phillipe Bradshaw, Rineke Dijkstra, Theresa Hubbard i Alexandra Birchler, Pipilotti Rist, Marine Hugonnier, Catherine Sullivan, Janet Cardiff i George Bures Miller, Angela Bulloch, Pipilotti Rist, Candice Brietz, Fishli & Weiss, Darren Almond, Thomas Struth, Andreas Gursky, Doug Aitken, Axel Hutte, Vera Lutter, Sam Taylor Wood, Salla Tikka, Mariele Neudecker, Peter Land, Julian Opie, Elmgreen & Draget, Kristina Leko i Slaven Tolj. Prema Jutarnjem listu, izložba Svjetlina uvrštena je u 10 najvažnijih događaja u kulturi u RH.

Jesen 2005.

DOBRODOŠLI NA SUZE SV. LOVRE – POZIV NA GLEDANJE ZVIJEZDA PADALICA

Vremensko-umjetnički projekt Olafa Nicolaija i simpozij
Tvrđava franjevačkog samostana i La Villa na Lopudu

Umjetnički projekt Olafa Nicolaija pokrenut na 51. venecijanskom bijenalu kao dio izložbe „Uvijek Malo Dalje“ (*Always a Little Further*), kustosice Rose Martinez, svoj nastavak imao je u jesen iste godine na Lopudu. U sklopu projekta održan je i susret praktičara, istraživača, kustosa i umjetnika o temama relevantnim za suvremenu umjetnost i njene institucije.

Proljeće 2006.

KÜBA : Putovanje u susret vodenom toku

Transeuropsko umjetničko putovanje Dunavom

Tijekom svibnja i lipnja 2006. godine 11 umjetnika putovalo je Dunavom 2000 kilometara na Negrelliju, adaptiranom teretnom brodu, od Rumnjske preko Bugarske, Srbije, Hrvatske (Vukovara), Mađarske i Bratislave do Beča. Polako, suprostavljajući se vodenom toku, projekt Küba plovio je najstarijom europskom trgovačkom i kulturnom rutom. Na svakom pristaništu, u svakoj državi, novo djelo specijalno izabrano od zaklade Thyssen-Bornemisza Art Contemporary bilo je predstavljeno u kontekstu instalacije turskog umjetnika Kutluga Atamana. U projektu su sudjelovali umjetnici: Matei Bejnaru, Nedko Solakov, Želimir Žilnik, Renata Poljak, Laszlo Csaki & Szabolcs Palfi, Anetta Mona Chisa i Lucia Tkacova, te Emanuel Danesch i David Rych.